

понтент // 33 канал. – № 2. – 4 січня 2012. – <http://33kanal.com/12-2/4124-12-2-19>

6. Фюле Ш. Одновременная экономическая интеграция Украины с ЕС и другими объединениями невозможна. – [http://interfax.com.ua/news/economic/139546.html#\\_URekavrD-g](http://interfax.com.ua/news/economic/139546.html#_URekavrD-g)

7. Кудряченко А. І. Євроатлантичний поступ України та її відносини з Росією // Україна дипломатична. – К., 2009.

8. МЗС звинуватило опозиціонерів, які закликають ЄС не підписувати Угоду з Україною, в підіграванні Митному Союзу // Українські новини. – 27 листопада 2012. – <http://un.ua/ukr/article/433737.html>

9. Новакова Н.О. Геополітичний вимір відносин України та ЄС // Віче. – 2011. – № 2. – С. 4–6.

10. Прямая онлайн-трансляція 9-го форуму Ялтинської європейської стратегії (YES). – <http://korrespondentua.livejournal.com>

11. Сидорук А. // Дзеркало тижня. – 22 березня 2008. – № 11. – <http://gazeta.dt.ua/authors/arkadiy-sidoruk>

12. Угода про асоціацію. Євросоюз не поступатиметься цінностями // Українська служба Deutsche Welle. – 4 груд. 2012.

13. Вірити словам чи діям? – 14 вересня 2012. – <http://www.unian.net/news/552088>

14. Форум «Прагнення України до зрілої державності». – Варшава, 2007 р. – <http://www.chasipodii.net/article/5740/?vsid=fc5ad465d33eab109de6107>

15. Фюле Ш. Для подписания ассоциации с ЕСу Украины есть время до ноября 2013 года. – <http://korrespondent.net/ukraine/politics/1497344>

16. Халула І. Збігнєв Бжезінський: наступні 5 років вирішать майбутнє України. – <http://www.radiosvoboda.org/content/article/24260275.html>

17. Эмерсон М. Слон и Медведь. Европейский Союз, Россия и их ближнее зарубежье. – Брюссель, Москва: Центр европейских политических исследований, Институт Европы Российской АН, 2001. – 360 с.

18. Якщо ж Грузія чи Україна не вистоять, Росія знову перетвориться в імперію // Голос Америки. – 22 жовтня 2009. – <http://molotoff.info/rozdumi/.../269-l-r7.htm>

19. Bolkestein Frits. The Geopolitics of the European Union / Frits Bolkestein [Bilderberg Conference (Stresa, 3–6 July 2004)]. – [http://www.fritsbolkestein.com/docs/speeches/20040603\\_Geopolitics%20of%20the%20EU\\_en.doc](http://www.fritsbolkestein.com/docs/speeches/20040603_Geopolitics%20of%20the%20EU_en.doc)

20. Gomart Thomas. The EU and Russia: The Needed Balance Between Geopolitics and Regionalism. – <http://www.ifri.org/downloads/gomartwsanglais.pdf>

### Ольга Дидык

#### «Великая шахматная доска» Збигнева Бжезинского и геополитические ориентиры европейской Украины

**Аннотация.** В статье освещаются основные постулаты известной книги З.Бжезинского относительно обоснования удержания контроля над Евразией ради установления мирового политического господства США; его критический анализ трудностей и преимуществ современного положения нашей страны в контексте определения ее будущего направления и возможного шанса быть творческим двигателем мировой стабильности и установления баланса на Евразийском континенте благодаря стратегическому расположению и историческому опыту Украины. Рассматривается необходимость разработки структуры отношений с Европой и Россией путем обеспечения жизнеспособности, безопасности и независимости украинского государства, утверждения приоритета европейского геополитического вектора.

**Ключевые слова:** геокультурная ориентация на Запад, демократические реформы, государство, Евразийский континент, Евросоюз, внешняя политика США, приоритет европейского геополитического вектора, стратегическая цель.

### Olga Didyk

#### «Great chessboard» of Zbignev Bzhezynski and geopolitical landmarks of European Ukraine

**Annotation.** The article shows main postulates of famous book «Great chessboard» of Z. Bzhezynski for justification of control maintenance on Eurasia for confirmation of world political supremacy of the USA; its critical analysis of difficulties and advantages of our country modern state in the context of determination of its further way and possible opportunity to be creative mover of world stability and balance establishment in Eurasian continent owing to strategic disposition and historical experience of Ukraine. The article views the necessity to produce structural relationships with Europe and Russia by ensuring of viability, safety and independence of Ukrainian state and confirmation of priority of European geopolitical vector.

**Key words:** geo-cultural orientation to the West, democratic reforms, state, Eurasian continent, European Union, the USA foreign policy, European geopolitical vector priority, strategic aim.

## УКРАЇНОЗНАВЧІ ПОДІЇ В США

### Талант Соломії Крушельницької

Музичний керівник та диригент українського хору «Думка» в Нью-Йорку Василь Гречинський виголосив доповідь, присвячену 140-й річниці від дня народження великої української співачки Соломії Крушельницької. Він акцентував увагу присутніх на її глибокому зв'язку з рідним українським народом, якому вона самовіддано служила все своє життя. Велике значення для розвитку патріотичних почувань співачки відіграло домашнє середовище: батько походив зі спадкової священицької родини, мати була дочкою галицького поета Григорія Савчинського.

З дитинства дівчинку оточували портрети Тараса Шевченка, Івана Франка, у старшому віці у неї зав'язується тривале листування з Михайлом Павликом, якого вона глибоко поважала як духовного та вченого наставника у пошуках відповідей на проблеми тогочасної доби. Рідні Соломії, і передусім її батько, підтримали співоче обдарування дівчинки, допомогли здобути музичну освіту спочатку у Львові, а згодом у Мілані. Чудова освіта і природний талант Соломії позначилися на її творчості, відкривши перед нею весь світ та її перед усім світом. В. Гречинський зазначив, що вона співала оперні арії та

виконувала старовинні, класичні, сучасні й народні пісні сімома мовами – італійською, французькою, німецькою, англійською, іспанською, польською й російською. Вона з легкістю перетворювалася в образи сценічних героїв, кожна опера була для неї новим тріумфом. Доповідач, цитуючи численні газетні публікації тих років, звертає увагу на те, що їх автори називали Соломію Крушельницьку незабутньою Аїдою, унікальною Джокондою, дивовижною Валькірією, ідеальною Брунгільдою, чарівною Чіо-Чіо-сан... Після Мілана протягом семи років Соломія Крушельницька була окрасою оперної сцени в далекому Буенос-Айресі. В. Гречинський особливо наголошував, що у кожному своєму сольному концерті Соломія Крушельницька виходила на сцену з українською народною піснею, несла цю пісню в життя далеко за межами Батьківщини. Її життя в камерній музиці тривало ще не одне десятиріччя після закінчення оперної кар'єри. Знаменною подією для неї було концертне турне та зустрічі з українськими емігрантами в Північній Америці у 1927 р.

### Літературний ярмарок

У Нью-Йорку в Науковому товаристві ім. Шевченка відбувся традиційний «Літературний ярмарок – 2012». Свої нові твори декламували поети ДіЛана Дамерон, Лола Кундукян, Анна Фрайліх, Олександр Мотиль. Засідання вів Василь Махно.

ДіЛана Дамерон є автором збірки віршів «Як Бог завершує нас», удостоєну в 2008 р. книжкової премії у Південній Кароліні. Поезія Дамерон друкувалася в багатьох журналах та антологіях. Вона нагороджена стипендіями від Фонду мистецтв Констанции Салколстальц, Фондації Кейв Канем і Нью-Йоркського університету, де отримала диплом магістра мистецтв. Василь Махно зробив чудовий переклад з англійської мови вірша Дамерон «Тіло, Елегія».

Анна Фрайліх переїхала з сім'єю до Нью-Йорка з Польщі 1970 р. Отримала ступінь магістра з польської літератури у Варшавському університеті та захистила кандидатську дисертацію на слов'янському факультеті Нью-Йоркського університету в 1990 р. Її поезія, есе, статті та нариси були опубліковані в різних журналах Польщі, Сполучених Штатів та Європи. Доктор Фрайліх є старшим викладачем на кафедрі слов'янських мов у Колумбійському університеті в Нью-Йорку, викладає польську мову і літературу. Лауреат літературної премії Швейцарського Фонду Карельського 1981 р. та літературної премії Канадійської Фондації Турчанських 2003 р. У 2002 р. нагороджена Лицарським хрестом ордена за заслуги Польської Республіки, у 2008 р. отримала почесне звання Посла міста Щецин. У перекладі Василя Махна українською прозвучав вірш «Соната Сезара Франка для скрипки і фортепіано».

Лола Кундукян має диплом з антропології та вірменських досліджень. Вона є куратором інтернет-проекту вірменської поезії, який почала в 2006 р. Опублікувала свою першу збірку віршів «Випадковий спостерігач» у 2011 р. Її друга збірка «Порада поетові» готова до публікації. Вона є поетичним редактором вірменсько-американського журналу новин та культури «Арарат». У 2010 р. її роботи вірменською мовою лунали на ХХ Міжнародному фестивалі поезії в Медельні в Колумбії. У липні 2013 р. вона виступатиме в Лімі, Перу, на Міжнародному

фестивалі поезії. Ведучий літературного ярмарку запропонував свій переклад одного з творів поетеси – «Подорож до Єгипту».

Олександр Мотиль, американський письменник, художник і науковець українського походження, є автором чотирьох романів – «Священик Віскі», «Хто вбив Андрія Уорхола», «Український єврей» і «Смак снігу», кількох повістей та збірок поезій і поетичних перекладів. Викладає політологію у Рутгерському університеті. Він прочитав кілька своїх нових поетичних творів.

Василь Махно, американський поет, есеїст, перекладач українського походження, живе в Нью-Йорку з 2000 р. Автор восьми поетичних збірок: «Схима» (1993), «Самотність Цезаря» (1994), «Книга схилів і годин» (1996), «Хвіст риби» (2002), «38 віршів про Нью-Йорк» (2004), «Кавярня на вулиці Корнелія: нові та вибрані вірші» (2007), «Зимові листи» (2012). Він також опублікував дві книги нарисів – «Меморіальний парк культури і відпочинку Гертруди Стайн» (2006), «Ріг достатку» (2011), дві п'єси – «Коні-Айленд» (2006) і «Пляжне покоління» (2007). Відомий як перекладач на українську мову поетичних творів класики та сьогодення. Його поезії перекладені більш ніж шістнадцятьма мовами в Польщі, Румунії та США. На поетичному ярмарку прозвучали його вірші «Чернівці» і «Тернопіль» та переклади творів інших авторів.

### Доповідь Патриції Грімстед у НТШ

У лекційній залі Наукового товариства ім. Шевченка в НТШ була прочитана доповідь д-ра Патриції Грімстед, старшого наукового співробітника Українського Наукового Інституту при Гарвардському університеті, на тему «Доля мистецьких цінностей, вивезених нацистами з музеїв Києва». Ведуча програми д-р Мирослава Знаєнко у вступному слові зазначила, що д-р Грімстед досліджує трагічну долю колекцій ікон та творів образотворчого мистецтва, які до війни були власністю київських художніх скарбниць, зокрема Музею західного та східного мистецтва Варвари і Богдана Ханенків. П. Грімстед нагадала, що в особистих зібраннях Ханенків зосереджувалися прадавні статуї з Єгипту, бронзова скульптура, античні твори із глини й скла, скульптура Греції й Риму, предмети старовини з Візантії, ікони, тканини та прикраси Київської Русі. Вона розповідала про обставини, за яких значна частина цих цінностей під час відступу німців з Києва у 1943 р. була вивезена спочатку до Кам'янець-Подільського та Рівного, а відтак до Східної Пруссії (Кенігсберг). Найбільше руйнувань мистецькі цінності зазнали на території України: частка пошкоджених, знищених або загублених під час війни творів мистецтва становить дві третини від усіх подібних втрат на території колишнього Радянського Союзу. Після поразки Німеччини у Другій світовій війні вивезені на Захід колекції київських музеїв потрапили у руки переможців. Командуванням Советської Армії мистецькі цінності разом з іншими воєнними трофеями були перевезені здебільшого до Москви та Ленінграда. Навколо процесу реституції цих скарбів виникло і досі існує чимало труднощів. На її думку, втрати та збитки, завдані війною мистецьким цінностям на території Східної Європи, все ще до кінця не вивчені. Одна з причин – закритість джерел та архівів, передусім тих, що перебувають на території Росії.

У 2011 р., працюючи в архівах м. Москви, д-р Грімстед знайшла копії німецьких описів предметів старовини, вивезених з Києва до Східної Пруссії. Складені з німецькою докладністю, вони містять навіть інвентарні номери колишніх експонатів київських музеїв. Свого часу в перебігу військових дій ці описи були взяті під опіку армією США і згодом передані до Нюрнберзького трибуналу. За словами доповідачки, в результаті її контактів з дирекцією музею Богдана і Варвари Ханенків виявилось, що про наявність таких описів у Києві дотепер не знали. Відповідну публікацію д-р Грімстед готує до друку.

### **Стефанія Гнатенко про правозахисний рух в Україні**

У лекційній залі Наукового товариства ім. Шевченка відбулася зустріч із Стефанією Гнатенко – учасницею правозахисного руху в Україні 60–80-х років. Ведучий Василь Махно розповів про її складний життєвий шлях. Коло тем, що їх торкнулася Стефанія Гнатенко, охоплювало сумнозвісний «процес Ярослава Добоша», події навколо намагань влади придушити видання «Українського вісника», діяльність Української Гельсінської Спілки. Вона розповідала про епізоди з історії дисидентського руху в Україні, поділилася спогадами про особисті зустрічі з В'ячеславом Чорноволом, Атеною Пашко, Аллою Горською, Миколою Плахотнюком, братами Богданом та Михайлом Горинями, Ігорем Калинцем, Валентином Морозом, Святославом Караванським, Ніною Строкатою, Зиновією Франко, російськими дисидентами Володимиром Буковським, Людмилою Алексєєвою, членами Сахаровського комітету. Знайомила слухачів із виданою нещодавно в Одесі книжкою «Українська поезія під судом КДБ: кримінальні справи Ірини та Ігоря Калинців» (за редакцією Юрія Зайцева). Цінність цього видання у тому, що в ньому вперше друкуються протоколи допитів учасників правозахисного руху 60–80-х років. Присутні ставили багато питань, могли оглянути підготовлену сином Стефанії Гнатенко Назаром унікальну колекцію портретів роботи Валерія Гнатенка та документів, які висвітлюють рух опору в Україні у 60–80-х роках ХХ ст. Особливу увагу привернули зразки поштової кореспонденції Стефанії Гнатенко, листування з багатьма учасниками правозахисного руху, які вона зберегла. У лекційній залі НТШ експонується унікальна колекція портретів роботи маляра-дисидента Валерія Гнатенка, документів та фотографій, що висвітлюють рух опору в Україні у 60–80-х роках ХХ ст.

### **Доповідь Володимира Мезенцева**

У лекційній залі НТШ була виголошена традиційна щорічна доповідь д-ра Володимира Мезенцева, професора Торонтонського університету, одного з наукових керівників Батуринського проекту, «Археологічні знахідки у Батурині 2012 р.: культурно-мистецькі зацікавлення Мазепиного двору».

Перед початком доповіді ведучий програми Василь Махно відзначив, що Наукове товариство ім. Шевченка в Америці разом з Канадським Інститутом Українських Студій, іншими українськими організаціями та приватними особами протягом дванадцяти років виступає спонсором Батуринського проекту. Цей проект здійснюється під керівництвом голови Програми

дослідження Східної України ім. Ковальських КІУС професора Зенона Когути. Екс-президент НТШ проф. Орест Попович був і залишається його патроном та академічним дорадником. Про успішну реалізацію проекту свідчать численні наукові та науково-популярні публікації, регулярні доповіді на міжнародних наукових конференціях, матеріали періодичної преси. Щоліта на місце розкопін у Чернігівській області, де працює українсько-канадська археологічна експедиція, вирушають працівники та студенти-історики з Чернігівського національного педагогічного університету ім. Тараса Шевченка, наукових закладів та музеїв Києва, інших університетських міст України. Значну підтримку дослідникам надає Чернігівська обласна державна адміністрація.

Демонструючи велику кількість кольорових слайдів, доповідач відзначив, що гетьман Мазепа свідомо збудував свою резиденцію на околиці Батурина – у Гончарівці, бо намагався бути в стороні від розквартированого у місті московського гарнізону, оскільки він добре пам'ятав про долю попереднього гетьмана Дем'яна Многогрішного, заарештованого царськими стрільцями. Поряд із гетьманським палацом побудували церкву, гостьову хату (гостинний дім), де гетьман міг подалі від стороннього ока приймати і вести переговори із важливими для нього особами. Концентроване розташування названих будівель на порівняно невеликій площі уможливило досить високу результативність археологічних розкопін саме на цьому місці. Д-р Мезенцев коментував особливості головних знахідок, виявлених улітку 2012 р. Крім прикрас, у Батуринському дворі знайдено також шахові фігурки, виготовлені за допомогою точильного обладнання, – інтерес до шахової гри свідчить про інтелектуальний рівень мешканців двору. Знайдені рештки дорогих книжкових складів – ще одне додаткове свідчення наявності у гетьмана Мазепи розкішної, за мірками того часу, бібліотеки, про яку відомо і з інших джерел.

### **Доповідь Володимира Кулика**

У будинку НТШ в Нью-Йорку була прочитана доповідь «Поняття «національності» та «рідної мови» у незалежній Україні» доктора політології Володимира Кулика, який є провідним науковим співробітником Інституту політичних і етнопольових досліджень ім. І.Ф.Кураса Національної академії наук України, а зараз перебуває на стажуванні у Гарвардському університеті.

Ведучий програми В. Лопух представив присутнім київського гостя, розповів про головні напрямки його наукової діяльності, відзначивши викладацьку роботу в Національному університеті «Кієво-Могилянська академія», Колумбійському та Стенфордському університетах.

На початку доповіді В. Кулик наголосив, що останні його дослідження пов'язані з проведенням соціологічних опитувань, удосконаленням теоретичної основи самих опитувань. Доповідач зазначив, що у фінансовій підтримці цих досліджень важливу роль відіграє грант, одержаний ним у 2012 р. від Наукового товариства ім. Шевченка в Америці, і подякував за підтримку. На його думку, соціологічні опитування вкрай необхідні, тому що в питаннях визначення національної належності, у розумінні поняття рідної мови багато суб'єктивного, розмитого,



розпливчастого. В таких випадках дослідники спираються переважно на дані переписів населення, де фіксуються національність та рідна мова мешканців країни. Недоліком абсолютизації даних перепису він вважає ігнорування розбіжностей між відповідями, які люди, не особливо замислюючись, дають на питання про свою «національність» та «рідну мову», і реальними показниками, які на основі спеціальних методик можуть бути встановлені об'єктивно. У поняття рідної мови різні люди вкладають різний зміст, самовизначення носіїв мови відбувається радше те, як люди самі про себе думають, хоча й під зовнішнім впливом школи, ЗМІ, батьків, друзів та ін. Загалом, на думку доповідача, у цьому питанні превалює уявлення про «біологічність», позначається значний вплив «зовнішньої заданості» національних ознак. Такі переконання сформувалися як наслідок доктринальної національної політики у перші десятиліття існування Радянського Союзу, коли адміністративними методами реалізовувалася політика так званої «коренізації» компартійного адміністративного апарату, в якому, згідно з уявленнями тодішнього керівництва, частка керівних кадрів мала відповідати чисельності населення корінної нації у тому чи іншому регіоні. Суперечності у визначенні згаданих понять В. Кулик проілюстрував окремими даними переписів населення в Російській імперії 1897 р., Радянському Союзі в 1959 р., в Україні в 1989 та 2001 роках. Однією з головних тез доповідача була думка про те, що всі ці терміни в уяві пересічних громадян залежать від зовнішніх обставин: фактору державної незалежності, північних ідеологічних доктрин, соціальних умов повсякденного життя тощо. З другого боку, вважає В. Кулик, існує таке явище, як «поклик душі»: людина визначає свою національність та рідну мову, керуючись суб'єктивними емоціями про «правильність» чи «неправильність» ситуації, яка складається в практичному житті. Тобто, за словами доповідача, «люди, хоча й у вільних від терору обставинах, не цілком вільні від певного соціального тиску». Найцікавішою була та частина доповіді, в якій В. Кулик демонстрував на екрані складені ним таблиці, за якими – на підставі проведених автором у лютому 2012 р. соціологічних опитувань – можна було бачити, як з поняттями рідної мови та національності визначаються мешканці України різного етнічного походження, різних вікових категорій і на які критерії вони при цьому спираються. «Рідну мову» опитані могли визначати за такими, наприклад, критеріями, як мова батьків, титульна мова країни проживання, особисте ставлення до цієї мови, ступінь знання мови, мова переважного вжитку, мова національності індивіда тощо. Крім даних суто індивідуальних опитувань, В. Кулик застосовував також методику так званих «фокус-груп»: інтенсивного обговорення даних питань у межах представницьких груп із 10–12 учасників. Одним із головних висновків доповідача було експериментальне підтвердження позитивної динаміки змін у часі. Інакше кажучи, якщо відповіді представників молодших вікових груп відрізняються від відповідей старших, то за інших рівних обставин десь через 40–50 років ці відмінності нівелюються.

У якій саме бік ітиме нівеляція – чи в бік посилення ролі української мови як мови повсякденного спілкування, чи в бік послаблення і без того не дуже міцних її позицій, – питання зали-

шається відкритим і залежить від факторів, далеких від суто лінгвістичних.

### Презентація книги

У НТШ відбулася презентація книги-монографії доктора Марка Андрійчика «Інтелектуал як герой в українській літературі 90-х». Він є адміністратором Української програми досліджень і викладачем української літератури на кафедрі слов'янських мов і літератур. Має докторську ступінь в галузі української літератури в Університеті Торонто (2005). У Колумбійському університеті викладав кілька курсів з української літератури і культури.

У своїй монографії М. Андрійчик зазначає, що 1990-ті були періодом величезного художнього підйому, експериментів і свободи для української культури. Митці, які з'явилися в цей час, створили таку хвилю творчості, яка свідоми і агресивно міняла успадковані моделі. У своїй англійській монографії про сучасну українську літературу він робить поглиблений аналіз культурного вибуху, який охопив Україну вперше десятиліття незалежності. Книга являє собою захоплюючу розповідь-дослідження прози провідних письменників сучасності. Автор заглиблюється в аналіз ролі інтелектуального чинника у формуванні пострадянської української ідентичності та досліджує художні тенденції, які визначали хід розвитку української літератури в 1990-х роках і продовжують формувати його сьогодні.

### Українська громада Нью-Йорка шанує пам'ять Великого Кобзаря

У приміщенні НТШ у Нью-Йорку за участю Наукового товариства ім. Шевченка в Америці, Української Вільної Академії Наук та Українського наукового інституту Гарвардського університету відбулася 33 щорічна наукова Шевченківська конференція. Конференцію відкрила науковий секретар УВАН доктор Анна Процик. З промовама до присутніх звернулися члени делегації Інституту літератури ім. Т.Г. Шевченка НАНУ. Зокрема, Олександр Боронь виступив з доповіддю «Альбом офортів Тараса Шевченка «Мальовнича Україна» у повідомленнях російської преси 1844 року»; Олесь Федорук поділився своїми дослідженнями постаті Олексія Сенчило-Стефановського, який виходив до оточення Т. Шевченка; Тамара Гундарова доповідь присвятила темі «Жінка, цивілізація та природа у повістях Тараса Шевченка». Заключну доповідь зробив голова НТШ професор Григорій Грабович.

До 199-ї річниці від дня народження Тараса Шевченка Українська драматична студія в Нью-Йорку під керівництвом народного артиста України Івана Бернацького у концертному залі Народного дому підготувала виставу під назвою «Там матір добрую мою...» за мотивами трьох поем Тараса Шевченка: «Наймичка», «Утоплена», «Відьма». І. Бернацький зрежисерував виставу так, щоб показати, що тема непростого долі української жінки актуальна і зараз. Для цього в першій дії створені мізансцени, у яких молоді люди, що представляють дітей сучасної України, дзвонять своїм матерям, які перебувають на заробітках у США. В цих дзвінках і любов до матері, і розпач розлуки, і дитяче нерозуміння, чому їх полишили. Остання дія вистави також побудована на дзвінках дітей, але це вже дзвінки радості від того, що матері повертаються

в Україну. Посол України до ООН Юрій Сергєєв у своєму слові після завершення вистави звернув увагу на те, що в такій інтерпретації у виставі порушуються нагальні проблеми захисту прав жінок, дітей, сім'ї. Ці проблеми актуальні як для України, так і для багатьох інших країн, де жінки з економічних причин вимушені їхати на заробітки на чужину. Він привернув увагу до певного символізму в тому, що український театр порушив тему, яка є найактуальнішою на цьогорічній березневій сесії Комісії ООН зі статусу жінок і по своєму драматизму співзвучна доповіді делегації України на цьому форумі.

### **Святкування Дня Соборності України у США**

Багатотисячна українська громада Нью-Йорка зустрілась у залі церкви Святого Духа, що у Брукліні, на відзначення Дня Злуки. У виступах учасників говорилося про те, що «українська історична наука, долаючи кризовий стан, поступово розбирає ідеологічні завали минулої епохи, ліквідує численні історичні міфологеми, подаючи у всій складності тернистий шлях українського народу до незалежної, соборної держави. Тільки об'єктивність і правда можуть стати джерелом повчального історичного досвіду, застерегти сучасних будівничих нової України від необачних дій і помилкових рішень. Відзначення Дня Соборності, вшанування творців Акту Злуки – це не тільки зовнішня суспільна потреба, а й наш моральний обов'язок берегти світлу пам'ять незліченних жертв, принесених українським народом на вітар Незалежності, Соборності та Державності». Згадали присутні і про ще одну пам'ятну дату – бій під Крутами, зазначаючи, що «до сьогоднішнього дня герої Крут надихають та надають приклад ідеалу та відданості українського патріотизму та любові до свого народу. Якщо кожен із нас запитає в себе, чи готові ми піти на такий вчинок, на який зважилися крутянці, напевне, більшість із нас не готові відповісти на таке питання. 1918-го року наші студенти сказали однозначне ТАК! Вони були 300 українськими спартанцями, які йшли на вірну смерть. Вони прекрасно це усвідомлювали, але моральна відповідальність перед Україною не дозволила їм вчинити інакше. Вони віддали ідеї Української Вільної Держави для майбутніх поколінь українців, щоб ті мали нагоду процвітати. Нам лише залишається брати від них приклад та продовжувати їхню справу. Наше завдання тут, на чужині, вберегти українство, за яке боролись та віддали своє життя наші герої, щоб їхня самопожертва не була марною».

Нью-Джерсі, Баунд-Брук. У церкві-пам'ятнику св. Андрія зібралися парафіяни, члени Консистоїї Української православної церкви США, представники Постійного представництва України при ООН та Генерального консульства у Нью-Йорку, щоб відслужити молебень за мир та добробут України та її народу. Молебень відслужили першоієрарх УПЦ США Високопреосвященніший митрополит Антоній та Преосвященний єпископ Даниїл – голова Консистоїї Церкви у співслужінні місцевого духовенства. У духовній єдності, з піднятим синьо-жовтим прапором у різних куточках світу об'єдналися українці різних поколінь, щоб помолитися за свій народ.

У своїх промовах-зверненнях обидва архієреї Церкви звернули увагу на те, що наші молитви

та віра в Бога завжди допомагали нам піднятися з колін та далі йти вперед, не покладаючи рук. Отож ми повинні продовжувати молитися, щоб Господь дав нам силу, терпіння та любов. Після молебню дипломати та духовенство поклали квіти до Хреста Героїв, щоб вшанувати пам'ять тих, хто загинув у боротьбі за волю України.

Флорида. Церемонія відзначення Дня Соборності України розпочалася в Українському Релігійному та Культурному Осередку ім. св. Андрія виконанням гімнів Америки та України. Після виступів керівників громади було показано на екрані концерт гурту «Мандри», який виконав пісню «Не спи, моя рідна земля» з візуальними кадрами історії України та прагненням народу до незалежності. Об'єднаний хор Норт-Порту під диригуванням Любові Добровольської-Інгрем виконав три пісні: «Гей, у лузі червона калина», «Живи, Україно» та «О, Україно! О, любя ненько». Приємною несподіванкою на святі був виступ Олександра Криськіва зі Львова на тему «Увічнення пам'яті героїв».

### **Делегація Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка відвідала Нью-Йорк**

За сприяння Постійного представництва України в штаб-квартирі ООН відбулася дискусія на тему «Внесок української школи міжнародного права у справу його вивчення і викладання». Основний доповідач Микола Гнатовський, доцент кафедри МП Київського інституту міжнародних відносин, присвятив свою двогодинну лекцію питанням історії створення та розвитку Київської школи міжнародного права, а також ролі ІМВ у справі вивчення, викладання, поширення та ширшого визнання цієї дисципліни на світовій арені. Він також приділив увагу сучасним підходам академічних кіл України до низки актуальних питань розвитку цієї галузі науки. До уваги учасників було представлено колективну монографію викладачів ІМВ з актуальних питань МП, яка нещодавно вийшла англійською мовою.

Захід був організований у рамках святкування 170-ї річниці заснування кафедри міжнародного права Київського національного університету імені Тараса Шевченка та з нагоди головування України в Шостому (правовому) комітеті в ході 67-ї сесії Генеральної Асамблеї ООН.

Постійне представництво України при ООН вшанувало пам'ять видатного українського дипломата, колишнього міністра закордонних справ України, Голови 52-ї сесії Генеральної Асамблеї ООН, члена Опікунської ради Національного науково-дослідного інституту українознавства та всесвітньої історії Геннадія Удовенка. Було організовано низку протокольних заходів з ушанування його світлої пам'яті, зокрема, відкрито Книгу співчуттів, у якій свої записи залишили керівники іноземних дипломатичних представництв при ООН, Секретаріату ООН, очільники української громади США. На адресу Постпредства також надійшли численні листи і листи зі співчуттями, у тому числі від Голови 67-ї сесії ГА ООН Вука Єремича і Голови Ради голів Генеральної Асамблеї ООН Дж. Хунте. Окремим листом, адресованим Президенту України В. Януковичу, висловив свої співчуття Генеральний секретар ООН Бан Кі-мун. Високий рівень уваги з боку дипломатичних і політичних кіл став

визнанням вагомого внеску Г.Удовенка у справу втілення високих ідеалів ООН і виняткового значення його персоналії в українській і світовій дипломатії. Некрологи в пам'ять Г. Удовенка зі словами вдячності за його стійку громадянську позицію дипломата, політика і патріота України опубліковані всіма газетами української діаспори США.

### Конкурс декламації в Центрі українознавства

У Філадельфії з ініціативи Центру студій спадщини, що діє при Релігійному товаристві українців-католиків «Свята Софія» (ТСС-А), та у співпраці з Нашою українською рідною школою (НУРШ) пам'ять про Патріарха Йосифа Сліпого вшанували конкурсом декламації «Per Aspera ad Astra: Через терни до зірок». Метою заходу було не лише відзначити знаменну дату – 50-ліття повернення з ув'язнення Патріарха Сліпого, а й зацікавити молоде покоління історією катакомбної Церкви та долею її провідників. Саме тому конкурс був організований для учнів 5–12 класів НУРШ у Філадельфії, які за допомогою учителів і батьків підготували до цієї події 12 віршів про Блаженнішого Йосифа з «Антології поезій, присвячених Патріархові Йосифу Сліпому», виданої в Івано-Франківську в 1999 р. Конкурс відбувся в Українському освітньо-культурному центрі в Дженкінтауні (штат Пенсильванія). Журі конкурсу очолив академік Леонід Рудницький, видатний літературознавець, професор Університету Ла Салль і Пенсильванського університету. Звертаючись до конкурсантів під час оголошення результатів конкурсу, академік Рудницький сказав: «Хочу сердечно подякувати вам за те, що ви сьогодні взяли участь у конкурсі, аби вшанувати пам'ять Блаженнішого Патріарха Йосифа. Це була справді велика людина. Його можна сміло назвати героєм, бо він був дуже відважним, мав дуже сильну віру в Бога й велику любов до своєї Батьківщини України. Ці поезії, що ви їх тут так гарно нам декламували, засвідчують це все. Надіюся, що ваша участь у цьому конкурсі уможливила вам глибше пізнати цю велику історичну особу та що в майбутньому ви ще повернетесь до неї у вашому релігійному, церковному та громадському житті».

Організатори конкурсу переконані, що такі заходи за участю молоді реалізують сподівання Блаженнішого Патріарха Йосифа Сліпого, який у своїй проповіді з нагоди початку нового академічного року в Українському католицькому університеті в Римі 15 жовтня 1972 р. сказав: «Ніхто не є вічний. Старші відходять, а на їхнє місце приходять молоді... Щасливий той народ, коли в руки беруть провід люди чесні, освічені, свідомі того, що вони покликані для праці, для добра свого народу і своєї Церкви. Той нарід може бути спокійний, бо він має такий провід, що забезпечує світле майбутнє».

### Неурядові жіночі організації України в ООН

У приміщенні Постійного представництва України при ООН відбулася робоча нарада-зустріч під головуванням Постійного представника України при ООН Юрія Сергеева з нагоди проведення у штаб-квартирі ООН у Нью-Йорку 57-ї сесії Комісії зі становища жінок на тему «Викорінення та попередження всіх форм насильства щодо жінок і дівчаток». У нараді взяли участь представники Світової Федерації

Українських Жіночих Організацій (СФУЖО), народні депутати України – голова Комітету Верховної Ради України з питань прав людини, національних меншин і міжнародних відносин В.Пацкан, заступник голови Комітету І.Луценко, представники неурядових організацій України, зокрема Національної ради жінок України, Л.Яковлева та А.Калмацька, координатор програм Всеукраїнської громадської організації «Центр – Розвиток демократії» Е.Ламах, директор Всеукраїнської громадської організації «Розрада» В.Бондаровська, директор програм Всеукраїнської благодійної організації «Мережа людей, які живуть з ВІЛ» О. Гвоздецька. На зустрічі відбулося представлення нової голови СФУЖО Орести Сушко, яка спеціально приїхала з Канади на цей захід. Учасники зустрічі висловили спільну думку щодо необхідності тісної взаємодії між громадянським суспільством, урядом, парламентом України, а також міжнародними і вітчизняними неурядовими інституціями у сфері заохочення та захисту прав жінок і дітей. Обговорювався ряд ініціатив, зокрема ініціативи, запропонованої головою Комітету ВРУ з питань прав людини, національних меншин і міжнародних відносин, щодо включення представників українських неурядових жіночих організацій до складу Громадської ради при очолюваному ним Комітеті, що має бути створена найближчим часом. У свою чергу представники неурядових жіночих організацій запропонували парламентарям посилити співпрацю у напрямку взаємного обміну досвідом у сфері протидії насильству щодо дітей та жінок. Крім того, увага зосереджувалася на заходах, які вживаються Україною з метою подолання такого негативного явища, як торгівля людьми. Йшлося про прийняття Україною у 2011 р. закону «Про протидію торгівлі людьми», Постанови Кабінету Міністрів «Про затвердження Державної цільової соціальної програми протидії торгівлі людьми на період до 2015 року». Наголошувалося на необхідності впровадження тактик для роботи з жертвами торгівлі людьми, надання їм психологічної та матеріальної допомоги, забезпечення відповідного фінансування центрів по роботі з жертвами особливо тяжких випадків тощо. Учасники наради погодились щодо необхідності та користі вжиття спільних заходів з боку держави та неурядових організацій з метою утвердження іміджу України у світі як держави, яка здійснює системні кроки у напрямку подолання проблеми викорінення насильства щодо жінок та дівчаток, захисту прав дітей та мало захищених верств населення, протидії торгівлі людьми.

### Нагорода для Держкоммолодьспорту України та Українського центру «Ла Страда»

У рамках вручення щорічної премії фундації «Ейвон для жінок» Постійний представник України при ООН Ю.Сергеев отримав спеціальну премію для Держкоммолодьспорту України та Українського міжнародного центру з питань захисту прав жінок «Ла Страда» за спільний внесок обох організацій у справу протидії насильству над жінками. Представники численних міжнародних неурядових організацій, що входили у журі премії, відзначили ефективну взаємодію українських урядових і неурядових організацій у сфері мінімізації насильства над жінками, а також створення дієвого механізму



реабілітації тих, хто став його жертвами. Міжнародне журі обирало фіналістів із 425 творчих робіт від 119 організацій у 46 країнах, які були подані на участь у конкурсі «Нагорода з Комунікації: Говорячи про насилля над жінками». Наша держава була обрана серед п'ятьох фіналістів у номінації «Урядова підтримка». Нагороду вручали голлівудська кінозірка Сальма Хайек та заступник посла США при ООН Розмарі Дикарло. Кампанія «Червона картка», організована у тісній співпраці між Держкоммолодьспорту України, ЮНІСЕФ та «Ла Страдоу», була проведена під час Євро-2012 та мала на меті привернути увагу молоді до викорінення домашнього фізичного та психологічного насильства над жінками. Інформаційні матеріали кампанії «Червона картка» були поширені в усіх регіонах України за допомогою білбордів, сіті-лайтів, відеореклами і плакатів. Особами кампанії стали футболіст Андрій Шевченко, найсильніша людина світу Василь Вірастюк, співачки Гайтана та Ані Лорак. Кампанію побачило понад 80% населення в Києві та інших містах, де проходили матчі Євро-2012. Під час вручення премії Ю.Сергеєв зазначив, що питання захисту прав жінок є одним із пріоритетів соціальної політики українського уряду, який і надалі докладатиме практичних зусиль для остаточного подолання насильства над дітьми та жінками.

#### **В ООН вшанували День рідної мови**

У приміщенні Постійного представництва Бангладеш при ООН дипломати, акредитовані при ООН, вшанували Міжнародний день рідної мови, який був започаткований ЮНЕСКО з ініціативи делегації Бангладеш у 1999 р. У виступі Постійний представник України при ООН подякував організаторам заходу, що несе важливу місію – захистити мовне та культурне розмаїття народів світу, яке вважається нематеріальним спадком людства. Посол Юрій Сергеєв зазначив, що «Україна добре пам'ятає мовний геноцид у Бангладеш, коли 21 лютого 1952 р. були розстріляні студенти та громадські активісти, що відстоювали власне право розмовляти та використовувати у повсякденному житті бенгальську мову. Сьогоднішнім заходом ми демонструємо солідарність з нашими бангладеськими друзями та з тими націями, на долю яких випало пережити так звані «лінгвоциди». Ми розуміємо, а тому співпереживаємо трагедію, яка стоїть за самою назвою національного дня пам'яті Мучеників Мови, що вшановується в цій країні вже багато років. Серед мов, що свого часу зазнали переслідування, була й українська мова. Дослідники порахували, що за період існування Російської імперії та СРСР було видано понад 200 законодавчих актів, які були спрямовані на нищення української мови, культури та самобутності шляхом заборони її всебічного вжитку у повсякденному та побутовому житті, обмеженні на друк книг та інформаційних видань тощо. В СРСР у 1920-х роках українська мова зазнала найбільшої поразки після офіційного впровадження нової редакції правопису. В незалежній Україні українська мова стала державною. Зараз вона входить до групи найпоширеніших мов спілкування за географією розповсюдження. Відродження української мови активно почалося також у науковому та культурному середовищі: сьогодні наша мова – це мова літератури, театру, пісні, Церкви. За версією New York Times Magazine,

українська мова посідає 22 місце серед найбільш уживаних мов світу; вона є однією з найбільш досконалих писемних мов, чия історія нараховує багато віків. Мова – це найбільший історичний скарб та «генетичний код» кожної нації, міцний зв'язок між поколіннями. Мова – це ознака самобутності та унікальності кожного народу світу. Збереження мови, її розвиток та вдосконалення є важливим завданням міжнародної спільноти. Впевнений, що Міжнародний день рідної мови є гарною нагодою привернути увагу до важливості надання підтримки тим регіональним мовам, що можуть знаходитися під загрозою зникнення». Свій виступ Ю. Сергеєв завершив словами видатного українського лінгвіста та педагога К. Ушинського, який свого часу зазначив: «Відберіть у народу усе – і він усе зможе повернути; відберіть у нього мову – і він ніколи більше не створить її. Вимерла мова в устах народу – помер і народ. Мова – це багатотвікова особистість кожної нації».

#### **Камерний музей народного артиста України Івана Бернацького**

Народний артист України Іван Бернацький – відомий громадський, культурний діяч у метрополії Нью-Йорка. Маючи за плечима багатолітній стаж ведучого актора Львівського театру ім. М. Заньковецької, тут він організував Драматичний театр-студію, є його художнім керівником, режисером, театральним педагогом та актором. Друга сторона його діяльності – це поширення знань про українську народну культуру. В першу чергу йдеться про його приватний Музей українського народного одягу, що



*Іван Бернацький з артистами*

знайшов гостинний притулок у двох невеликих кімнатах відомого духовного храму – церкви Святого Юра в Нью-Йорку. Зі слів власника колекції, у нього одна з найбільших приватних колекцій. Лише полтавської її частини вистачило б на сотню манекенів. Колекціюванням народного одягу Іван Йосипович займається все своє свідоме життя. Експонати він шукав і нині шукає будь-де: на базарах Галичини, Андріївському узвозі у Києві, на Полтавщині, Житомирщині, Хмельниччині... По всій Україні. Пан Іван каже, що мало знати всі деталі про придбане: історію, технологію вишивок та ткацтва, їх матеріали, манеру одягання і т.д. Треба ще грамотно його доглядати та зберігати. Він сам мінімум раз на рік пере одяг, просушує його, розкладає на спеціальні вішалки, сам дбає про вчасне провітрювання. Тому всі костюми, яким по сто років, виглядають свіжими, «живими». Українці США переконані, що тут, у Нью-Йорку, І. Бернацький обезсмертвив їхні села: Торговиця, Вербівці, Воронів, Тишківці, Чернятин, Русів... Філософія його місії, як її розуміє І. Бернацький, проста і складна одночасно: допомагати збереженню для нащадків творчої народної спадщини, поширювати знання про неї серед земляків материкової та американської України. Цим самим конкретно сприяти відродженню національної свідомості, збереженню кращих традицій українського народного мистецтва. Служити Прекрасному в широкому розумінні слова, протиставляючи народне, традиційне, а отже, вічне, стандартним, промисловим, міщанським виробам або ж іноземному ерзацу.

#### **Літературний вечір «Колективна пам'ять»**

В Українському Інституті Америки відбувся літературний вечір «Колективна пам'ять», присвячений 40-річчю заснування «Fiction Collective» – першого видавництва під керівництвом авторів, що спеціалізуються на інноваційній літературі в Америці. Цього року учасниками заходу стали Дж. Баумбах (один із співзасновників видавництва), а також чотири письменники: А. Аріас-Міссон, С. Кац, Р. Стівенсон та Ю. Тарнавський, твори окремих із них вперше були опубліковані саме у цьому видавництві.

Важливість «Fiction Collective» та його наступника, «ФК2», для американського літературного життя важко недооцінити. Видавництво надавало підтримку хвилі нових талановитих письменників, які наважилися протистояти спокусі підпорядкувати власну творчу креативність жорстким вимогам смаків функціонерів великих видавництв, залишившись при цьому вільними митцями. Ці автори у результаті й потрапили до читацької аудиторії швидше, ніж їх комерційно-орієнтовані колеги. Прикметно, що Ю. Тарнавський – єдиний український автор, який публікувався в «Fiction Collective».

Він є автором більш ніж двадцяти книг у жанрі поезії, фантастики і драми, есеїстики та перекладу з української та англійської мов. Серед його книг у жанрі фантастики можна виокремити «Менінгіт», «Три блондинки та смерть», «Як кров у воді», а також збірку оповідань «Короткі хвости». Серед останніх публікацій – зібрання есе українською мовою «Квіти для пацієнта». За внесок в українську літературу у 2008 р. він був нагороджений орденом князя Ярослава Мудрого.



#### **Про українські переклади американської поезії**

«Українська перекладна рецепція американської поезії» – з такою доповіддю в Науковому товаристві ім. Шевченка у Нью-Йорку виступила кандидат філологічних наук, доцент кафедри теорії та практики перекладу англійської мови Київського національного університету імені Тараса Шевченка Алла Пермінова.

Вона наголосила, що кількісне та якісне багатство перекладних текстів, наявних у тій чи іншій літературі, – надійний показник самобутності літературної полісистеми нації.

На прикладі творчості Волта Вітмена та перекладів його творів, здійснених Іваном Куликом у двадцятих роках минулого століття, а пізніше й іншими перекладачами у збірках, укладених Віктором Коптіловим (1969), Степаном Наливайком (2002), Максимом Стріхою (2003), доповідачка схарактеризувала різні етапи української рецепції творчості цього видатного американського письменника.

З причин політичного характеру, – на переконання Алли Пермінової, – неприпустимо еkleктично виглядає в українській рецепції творчість Роберта Фроста, в різні часи перекладеного зусиллями Віталія Коротича, Дмитра Павличка та Максима Стріхи. Ще один приклад – збірка українських перекладів поезії Емілі Дікінсон, видана в Києві на початку 1990-х років.

#### **Віруючі-іммігранти: пам'ять та ідентичність**

У Нью-Йорку в лекційній залі Наукового товариства ім. Шевченка відбулася лекція кандидата історичних наук Олени Паніч. Тема, з якою виступала проректор Донецького християнського університету, – «Пам'ять та ідентичність віруючих-іммігрантів із країн пострадянського простору в США». Доповідачка розглянула питання історії та культурних особливостей діаспори євангельських віруючих, що виїхали з



країн колишнього СРСР до США у 1980–2000-х роках.

Чисельно ця іммігрантська спільнота, за наведеними Оленою Панич даними, охоплює від 70 до 100 тисяч осіб, з яких близько половини – українського походження. Головна форма комунікації цих людей – релігійна громада протестантського типу (конгрегація). Сьогодні такі релігійні громади іммігрантів є майже в усіх американських штатах, але найбільше їх у штатах Каліфорнія, Орегон, Вашингтон. Крім того, на території США діють також численні союзи та асоціації слов'янських євангельських громад. Євангельська іммігрантська спільнота характеризується домінуванням релігійної ідентичності. Вона створює окрему релігійну культуру зі своєю системою організації, цінностями та етосом.

Олена Панич зазначила, що у 80–90-х роках ХХ ст. євангельські віруючі (поруч із єврейським населенням) становили значну частину іммігрантів з України. Це пояснюється тим, що в умовах радянського державного атеїзму мало місце переслідування людей за ознакою «свободи віросповідання», тому вони отримали від уряду США статус біженців. Проте разом з розпадом комуністичної системи становище євангеліків на території колишніх радянських республік, і зокрема в Україні, суттєво змінилося. В незалежній Україні вони не переслідуються за віру. Відтак причини їхньої еміграції у пострадянський період мали переважно економічний характер.

#### **Світова поезія в українських перекладах: Райнер Марія Рільке**

У Науковому товаристві ім. Шевченка відбулося друге читання із серії «Світова поезія в українських перекладах». Цього разу вечір було присвячено німецькому поетові Райнеру Марії Рільке (1871–1926).

Прикметною особливістю читань є те, що тексти кожного поета читаються мовою оригіналу та українською. Цього разу німецькою читав заступник голови НТШ професор Олександр Мотиль, а українські переклади Павла Тичини, Богдана Кравціва, Миколи Бажана, Василя Стуса і Мойсея Фішбейна – заступник голови НТШ Василь Махно. Вибір поетичного слова Райнера Марії Рільке для представлення широкій публіці зумовлено кількома міркуваннями: по-перше, поезія Рільке вплинула свого часу на європейський модернізм і, за висловом письменника Роберта Музіля, Рільке довів до досконалості німецьку поезію, і «ця досконалість визначається історичним становищем його ліричної творчості». По-друге, Рільке, як ніхто з іноземних поетів, удостоївся багатьох поетичних інтерпретацій, які здійснювали видатні майстри української поезії. По-третє, поетичне слово поезії Рільке несе у собі незбагненні чари і магію, відчуття справжності й довершеності, які, безперечно, відчули й присутні слухачі.

Як зазначив Василь Махно, поезія Рільке була важливою для багатьох українських поетів, і протягом тривалого часу українська поезія наче звиряла себе й свою естетичну своєрідність із рільківським модернізмом. Він зазначив, що Рільке – один із небагатьох поетів, які вгадуються навіть за назвами книжок, котрі для світової поезії стали визначальними, – «Книга годин», «Дуїнянські елегії», «Сонети до Орфея».

Ці книжки стоять в одному ряду із «Квітами Зла» Шарля Бодлера, «П'яним кораблем» Артюра Рембо, «Поетом у Нью-Йорку» Федеріко Гарсія Лорки.

Майже кожен прочитаний вірш Рільке німецькою супроводжувався двома-трьома українськими варіантами. Серед поетичних українських перекладів німецького поета, які існують в українському культурному просторі, була названа книга «Речі й образи» в перекладі Богдана Кравціва, видана в 1947 р. у Німеччині, переклад Миколи Бажана «Поезії» (1974) та найновіша книжка Мойсея Фішбейна «Сто поезій». Зазначалося, що перекладацькі стратегії кожного із названих перекладачів відрізняються, бо відрізняються їхні поетичні стилі. Але, що прикметно, кожен додає до рільківського оригіналу свою своєрідну мелодіку і ритміку, які базовані на естетичних переконаннях й практиках перекладачів.

Відомо, що Райнер Марія Рільке двічі відвідував Україну – у 1899 і 1900 роках. Український літературознавець Євген-Юлій Пеленський ще в 30-х роках присвятив свою розвідку зв'язкам Рільке з Україною, детально проаналізувавши українські мотиви у ранніх віршах поета. Один із таких мотивів знаходимо в «Пісні про Правду», в якій Рільке передає своє враження від співу кобзарів й українського фольклору. Приблизно у 1904 р. Рільке завершує переклад німецькою мовою «Слова про Ігорів похід».

#### **Презентація книжок**

20 квітня 2013 р. відбулася презентація книги професора Олександра Мотіля «Солодкий сніг» (роман про голодомор), де описуються події в Україні взимку 1933 р. У той час як вірує страшний голод у сільській місцевості, таємна поліція заарештовує підозрюваних у шпигунстві в містах. Німецький аристократ, єврейський комуніст із Нью-Йорка, польський дипломат та український націоналіст з Відня опинилися в одній тюремній камері у невідомій в'язниці. В романі показано, як вони борються за виживання, переборюють жах голодної смерті, а також власні помилки, слабкості.

26 квітня 2013 р. автор Орест Стельмах представив свій новий роман-містерію «Хлопчик з четвертого реактора». Загадкова історія, яка може змінити світ, оповідає проте, як хлопчик вижив серед закинутих водоймів-охолоджувачів Чорнобиля.

Юрій Тарнавський, сучасний поет і прозаїк, драматург, перекладач, інтелектуал і революціонер поетичної мови кінця 50-х – початку 60-х років ХХ ст., лінгвіст-кібернетик, один із засновників Нью-Йоркської літературної групи і член групи американських авангардистів «Fiction Collective», презентував свою нову книжку «Квіти хворому. Статті, критика, розмови». Його вважають чи не найпопулярнішим модерністом в українській літературі, творчість якого позначена ускладненням стилістики й образності та індивідуалізацією мови. Ця книга дає відповідь на актуальне питання сьогодення, як модернізувати українську літературу в контексті світової.

#### **Жінки ООН**

##### **в Українському Інституті Америки**

«Ода українській жінці під стягом ООН», «Краса українського духу», «День України в Нью-Йорку», «Зустрілися жінки з усього світу» – під

такими назвами вийшли 25 квітня 2013 р. газети Нью-Йорка, сповіщаючи, що напередодні в Українському Інституті Америки відбулася подія міжнародного та національного значення. Україна приймала гостей з усієї планети. А конкретніше – тут відбулося своєрідне виїзне засідання Жіночого дипломатичного клубу при ООН, створеного в 1972 р., який об'єднує дружин постійних представників країн-членів ООН, жінок-послів, представниць неурядових міжнародних організацій. День України для членів Клубу при підтримці Союзу Українок Америки організувала старший науковий співробітник Національного науково-дослідного інституту українознавства та всесвітньої історії, дружина Постійного представника України при ООН Наталія Івашина. Український тижневик США «Час і Події» назвав цей захід триумфом «жіночого царства», зазначаючи, що «така аудиторія та

пісень та виконанням арій з українських опер. За задумом І. Бернацького мелодії підбиралися під характер вбрання, тому у показі відчувалася особлива гармонія й елегантність. На думку присутніх, артисти, на відміну від традиційних показів моди, представляли жіноче вбрання зовсім по-іншому.

Так, жінки ООН познайомилися з найкращими, прискіпливо відібраними І. Бернацьким зі своєї великої колекції, жіночими строями з багатьох районів України – Подільського і Буковинського, Чернівецького і Волинського, Івано-Франківського, Тернопільського, Полтавського, Прикарпатського. «Я хотів, – сказав І. Бернацький, – проспівати оду Україні, українській землі. А найбільше – українським жінкам – авторам неземної краси, які мали талант від Бога. Вони створили високоелітарні речі. Ці майстрині – не єдині. Талановитим є весь наш народ».



*Пані Бан-Сун-таек, Наташа Яремич, Наталія Івашина з артистами*

все, що потім відбулося, згідно з програмою, виявилось глибоко символічним знаком. Зрозуміло: де жінка з її красою, благословенством, а отже, закладеним природою інстинктом збереження життя, то, за Іваном Котляревським, «де згода є в сімействі, де мир і тишина». Той мир і безпеку, зберігати який на нашій Землі з її багатотенними націями та вавилонською різноманітністю благородно замислювали батьки цієї всесвітньої організації (ООН) 68 років тому». З привітальним словом виступила голова Клубу, дружина Постійного представника Малі при ООН Амале Дау, яка сказала, що українська культура є часткою всесвітньої, тому з нею потрібно знайти спільноту світову громад-

ськість. Про вишивку, її місце і роль в українській культурі, використання елементів вишивки та мережив у сучасній моді розповіла присутнім Наталія Івашина. Від імені жінок української громади слово мала Уляна Зінич – заступник голови Союзу Українок Америки. Серед гостей – дружина Генерального секретаря ООН Пан Гі Муна на ім'я Бан Сун-таек та дружина голови Генеральної Асамблеї ООН Вука Єремича – Наталія Єремич.

Засідання Жіночого клубу ООН за участю керівниць українських жіночих організацій США пройшло довкола театралізованого дійства – демонстрації одного з найдавніших народних мистецтв України – рукодільних строїв майстринь кінця XIX – початку XX ст. Показ старовинного українського жіночого вбрання став можливим завдяки Іванові Бернацькому – народному артистові України, директору Українського драматичного театру Нью-Йорка. Представлені на показі жіночі строї – з його приватної колекції. Показ здійснили молоді артисти Українського драматичного театру Нью-Йорка. Вони ж супроводжували його співом українських народних

Красномовними є коментарі американських газет. Ось деякі з них.

«Артисти Українського драматичного театру не просто продемонстрували унікальні вбрання, вони створили чудові образи, наділені національними рисами характеру, повні гумору і завзяття, зворушливі і безпосередні. Елементи національного танцю, чудовий спів і Чудова музика перетворили театралізований показ у феєрію, а глядачів – у співавторів та учасників незабутнього свята» (тижневик «Елегантний Нью-Йорк»).

«Коли вродливі дівчата, молодіці та хлопці поважно виходили на подіум, то краса, яку вони демонстрували присутнім, буквально зачарувала. Ось яка вона, справжня Україна! Таке вбрання може бути тільки у великого народу» – йдеться у передовій статті «Нової газети».

Кореспондент чиказького тижневика «Час і Події» Лідія Корсун підсумовує: «Без перебільшення було чим пишатися перед іноземними гостями в День України і нашим дипломатам, і нам усім. Не приховуватиму: мене особисто поява кожної нової моделі розчулювала до сліз.

Адже кожен новий костюм був кращим, ніж попередній, неповторним, ексклюзивним. Це була година, коли, впевнена, не тільки моя, а й душа кожної українки, якій вдалося в цей день бути в цих стінах, наповнювалася захопленням, гордістю за наш народ, за Україну... Це був триумф! Триумф, перш за все, української жінки-майстрині».

#### **Виставка сучасного декоративно-прикладного мистецтва**

В Українському музеї Нью-Йорка відкрилася виставка «Сучасне декоративно-прикладне мистецтво», на якій представлені роботи 35 сучасних художників українського походження з України, США та Канади. Метою виставки є демонстрація робіт з інноваційних галузей сучасного мистецтва і дизайну, які кореняться в традиціях і естетиці українського народного мистецтва. Кераміка, ювелірні вироби, текстиль, одяг, аксесуари, а також декоративні елементи, виготовлені з дерева, скла та срібла тощо, всього понад 150 найменувань. Виставці присвячено ілюстрований каталог з передмовою професора Ярослава Лешка та статтями Таміли Печенюк і Галини Куско, вчених-мистецтвознавців кафедри художнього текстилю Львівської національної академії мистецтв.

На думку організаторів, відмінною особливістю цього річного виставки є українське походження художників – громадян різних держав. У їхній самобутній творчості є спільне – симбіотичний зв'язок з багатомілітній історією українського декоративно-прикладного мистецтва.

#### **Урочисте відкриття щорічного фестивалю українського кіно у Нью-Йорку «Кінофест»**

4 квітня 2013 р. в Українському Інституті Америки відбулося урочисте відкриття тринадцятого щорічного кінофестивалю українського сучасного кіно «Кінофест». Постійний представник України при ООН Ю.Сергєєв був обраний Почесним президентом цього річного заходу. Відкриваючи фестиваль, Ю.Сергєєв зазначив, що «Кінофест» став доброю традицією для кіноманів США та української громади, адже під час його насиченої культурної програми глядачі мають змогу побачити низку короткометражних та повнометражних авторських фільмів, які знаменують собою нову сторінку у розвитку вітчизняного кінематографа.

У своїй промові він висловив упевненість, що «нинішнє молоде покоління українських кінорежисерів продовжить славетну справу розвитку вітчизняного кіно, започатковану такими видатними постатями, як С.Параджанов, О.Довженко, Є.Деслав, Ю.Ілленко та ін. Нашим кіномитцям є що сказати світові».

Ю.Сергєєв також привернув увагу учасників та гостей фестивалю до знаменної дати, яку Україна святкуватиме наступного року, а саме – 120-річчя від дня народження класика українського кіно О.Довженка, і виразив сподівання, що наступний «Кінофест» не омине увагою кіноспадщину цього видатного українця.

**Наталія ІВАШИНА**

старший науковий співробітник  
відділу міжнародного менеджменту  
українознавства ННДІУВІ

## **НАУКОВИЙ СЕМІНАР «УКРАЇНСЬКИМИ СТЕЖКАМИ САНКТ-ПЕТЕРБУРГА»**

14–15 травня 2013 р. у Києві відбувся XIII Міжнародний науковий семінар «Українськими стежками Санкт-Петербурга». Традиційно тема семінару присвячена українським реаліям Північної Пальміри: як впливу діячів на культурне життя Санкт-Петербурга, так і українській топоніміці колишньої російської столиці. 14 травня в Академії адвокатури України присутніх привітали організатори семінару Тетяна Конончук, Тетяна Лебединська. Вступне слово виголосила ректор Академії адвокатури Тетяна Варфоломєєва. Також колеги привітали генеральний консул Генерального консульства України в Санкт-Петербурзі 2004 – 2009 рр. Микола Рудько. Вітанням від фольклорного гурту «Чумаки» стало виконання українських народних пісень і творів на слова Т. Шевченка. Організатори семінару висловили вдячність науковцям Національного науково-дослідного інституту українознавства та всесвітньої історії за багаторічну конструктивну співпрацю, яка дала змогу втілити в життя перспективні проекти.

Тетяна Конончук, кандидат філологічних наук, професор, завідувач кафедри української філології та суспільних наук Академії адвокатури України, член Національної спілки письменників України, виступила з доповіддю «Російська мала

проза і наука про українське буття 30-х років ХХ ст.». Дослідниця зупинилася на темі Голодомору, зіставивши оповідання В. Тендрякова «Хлеб для собаки» і сучасного автора О. Іллічевського «Воробей» (2005). Тетяна Лебединська, кандидат філософських наук, професор, член Національної спілки письменників України, у доповіді «Кирило Розумовський: між Північною та Південною Пальмірами» розповіла про українські реалії Санкт-Петербурга, у тому числі про шевченкознавчий дискурс.

Владлен Гончаренко, доктор юридичних наук, професор, академік Національної академії правових наук України, завідувач кафедри кримінального процесу та криміналістики Академії адвокатури України, виголосив доповідь «Стежки Тараса Шевченка до мене», у якій розповів про власне сприйняття поезії Кобзаря з дитинства.

Доповідь Ангеліни Пономаренко, кандидата філологічних наук, завідувача відділу української філології ННДІУВІ, «Викладачі-українці в історії кадетських корпусів Санкт-Петербурга» цікава історичним аналізом, розробкою мало-відомих фактів із життя Є.Гребінки, прагматичним підходом до осмислення позитивного досвіду формування військової еліти.